

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) [http: //www.imkby.gr](http://www.imkby.gr) - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/389 Έν Καισαριανῇ τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 2024

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 298η

Πρός

τούς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καί Αιδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τούς Ἱεροκήρυκες καί τούς Ἐφημερίους
τόν Ἱερολογιώτατο Διάκονο
καί τίς Ὀσιώτατες Μοναχές
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί

Χαίρετε ἐν Κυρίῳ

Θέμα : « Περί τῆς 102ας Ἐπετείου τῆς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς» 1922-2024

Τήν Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου 2024, μετά τήν Ὑψώσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ σύμφωνα μέ τήν ὑπ' ἀριθμόν 2556/5.7.1993 Ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτελοῦμε τήν μνήμη τῶν Ἐθνοῖερομαρτύρων Μητροπολιτῶν Σμύρνης Χρυσοστόμου, Μοσχονησίων Ἀμβροσίου, Κυδωνιῶν Γρηγορίου, Ἰκονίου Προκοπίου καί Ἐπισκόπου Ζήλων Εὐθυμίου καί τῶν λοιπῶν Κληρικῶν καί Λαϊκῶν ποῦ ὑπέστησαν βίαιο καί μαρτυρικό θάνατο κατά τήν Μικρασιατική Καταστροφή (1922). Κατά τό διανυόμενο ἔτος συμπληρώνονται 102 χρόνια ἀπό τά θλιβερά γεγονότα ἀπό τῆς ἐπισυμβάσης κατά τά τέλη τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1922 Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς, ἀπό τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων μας ἀπό τίς ἐστίες τους καί τοὺς τόπους τους στή Μικρά Ἀσία, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐγκατεστημένοι ἐπὶ τρεῖς χιλιάδες καί πλέον ἔτη.

Στήν Ἐγκυκλιό μας παραθέτουμε τήν Ἐπιμνημόσυνο πρὸς τόν Ἐθνοῖερομάρτυρα Μητροπολίτη Σμύρνης κυρό Χρυσόστομο, ποῦ ἐκφωνήθηκε στήν Καβάλα ἀπό τόν Μητροπολίτη Νεαπόλεως Χρυσόστομο τό ἔτος 1926 στόν ὁποῖο παρουσιάζονται μέ γλαφυρότητα τό τραγικό δρᾶμα καί τό μαρτύριο τοῦ Μητροπολίτου

καί παράλληλα καταδεικνύεται ἡ σθεναρή πίστις τοῦ πρὸς τὸν Θεό
ἀλλὰ καί τό μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς τοῦ.

ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑ ΣΜΥΡΝΗΣ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

Πρὸ δέκα καὶ ὀκτώ ἑκατονταετηρίδων ἐν τῷ σταδίῳ τῆς
Πρωτευούσης τῆς Ἰωνίας, τῆς ἱερᾶς τῆς Ἀποκαλύψεως πόλεως
Σμύρνης, διεδραματίζετο καρδιόδηκτον δράμα κατὰ τὸ ὁποῖον ἔδειξε
μὲν ὁ ἐθνισμὸς καὶ ἡ βαρβαρότης τὰ ἄγρια καὶ αἰμοβόρα αὐτῆς
ἐνστικτα, διетράνωσε δὲ ἡ Χριστιανικὴ πίστις τὰς ὑψίστας ἀρετὰς τῆς
ἀνεξικακίας, τῆς σταθερότητος καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως, αἱ ὁποῖαι
πρέπει νὰ διακρίνῃσι τοὺς οπαδοὺς τοῦ Ἑσταυρωμένου. Ὅχλος
μαιόμενος, βλασφημῶν καὶ ὑβρίζων, ἄρχοντες σοβαροφανεῖς,
δυσκόλως δυνάμενοι νὰ συγκαλύψωσι ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν ἡρεμίαν
τὰ κοχλάζοντα εἰς τὰ στήθη αὐτῶν πάθη, εἶχον ἐνώπιόν των καὶ
ἀνεβίβαζον ἐπὶ τῆς πυρᾶς σεβάσμιον πρεσβύτην, ἐνενηκοντούτην
γέροντα, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης κήρυκα καὶ πλήρη πίστεως καὶ
πνεύματος ἁγίου. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν τῶν παθῶν καὶ τοῦ πυρὸς ὁ
ἱερὸς Πολύκαρπος, Ἐπίσκοπος Σμύρνης, καὶ εἷς τῶν Ἀποστολικῶν
Πατέρων, ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ καὶ καθηγίασε τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου
τοῦ, ἐστάθη κατὰ τὴν προφητείαν τῆς Ἀποκαλύψεως «πιστὸς ἄχρι

θανάτου καὶ ἔλαβε παρὰ Κυρίου τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». Ἡ Ἐκκλησία τὴν ἁγίαν αὐτοῦ μνήμην διατηρεῖ αἰώνιον καὶ γεραίρει καὶ ὑμνολογεῖ, καὶ ἡ ἱερὰ γῆ, ἡ πιανθεῖσα, διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος, ἀνεδείχθη εὖφορος εἰς πνευματικὴν καρποφορίαν καὶ τὸ Χριστιανικὸν ὄνομα ἐπεκράτησεν ἐν αὐτῇ καὶ ἡ χριστιανικὴ πίστις ἐθριάμβευσεν.

Μετὰ δέκα καὶ ὀκτὼ σχεδὸν αἰῶνας ἐν τῇ αὐτῇ ἁγία καὶ ὠραία πόλει, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἐχαρίτωσε διὰ δαψιλῶν δωρεῶν φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων καλλονῶν, μετὰ σειρὰν ἀδιάσπαστον ἀξίων τοῦ ἱεροῦ Πολυκάρπου διαδόχων, ἐπαναλαμβάνεται τὸ αὐτὸ τραγικὸν δράμα Πρεσβύτης σεβάσμιος, λευκόθριξ Ἱεράρχης, τοῦ ὁποῖου ἡ πίστις καὶ ἡ εὐσέβεια, ἡ ἀθωότης καὶ τὸ ἄκακον ἀντικατωπτρίζετο καὶ ἐπὶ τοῦ ὠραίου προσώπου καὶ τῶν ἱλαρῶν αὐτοῦ ὀφθαλμῶν, παρὰ μαινομένων ἀρχόντων, μεθυσθέντων ἐκ τῆς χαρᾶς τῆς εὐκόλου καὶ ἀκόπου νίκης, παρ' αἰμοδιψῶν τυράννων, οἱ ὅποιοι ὡς θεήλατος μάστιξ τὴν ὠραίαν Μικρασιάτιδα γῆν ἐν ὀλιγίσταις ἡμέραις κατηρήμωσαν, παρὰ τοιούτων, λέγω, ἀρχόντων, παραδίδεται εἰς οἰστρηλατούμενον καὶ κορυβαντιῶντα ὄχλον, ὅστις προπηλακίζει αὐτόν, ἐξευτελίζει τὸ ἱερόν του σχῆμα, βασανίζει ποικιλοτρόπως καὶ τέλος διαμελίζει ἀπανθρώπως καὶ διὰ κηρύκων καὶ διαλαλητῶν διακηρύττει πρὸς τοὺς πιστοὺς τοῦ Μωάμεθ τὴν νίκην του καὶ τὸν θρίαμβον, τὴν πτῶσιν τοῦ Σταυροῦ, κατὰ τὴν ἰδέαν των, καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἡμισελήνου. Ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος, ἄξιος τοῦ Ἑσταυρωμένου μαθητῆς καὶ λειτουργὸς Αὐτοῦ ἀφωσιωμένος καὶ

ἀντάξιος τοῦ ἱερομάρτυρος Πολυκάρπου διάδοχος, «μένει καὶ οὗτος, κατὰ τὴν προφητείαν, πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ λαμβάνει τὸν στέφανον τῆς ζωῆς». Σύμπαν τὸ πανελλήνιον ἐπὶ τῷ ὁδυνηρῷ ἀκούσματι συνεταράχθη, ἡ Πατρίς τὴν ἰδίαν συμφορὰν πρὸς στιγμὴν ἐλησμόνησε καὶ ἐθρήνησε πικρῶς ἐπὶ τοῦ ἀγνώστου τάφου τὸ πιστὸν αὐτῆς τέκνον, οἱ μόλις ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου γυμνοὶ καὶ τετραχηλισμένοι διασωθέντες καὶ ἐκπατρισθέντες ἀτυχεῖς Χριστιανοὶ ἔκλινον εὐλαβῶς τὸ γόνυ καὶ μετὰ δακρύων ἱερᾶς συγκινήσεως προσεκύνησαν τὸ ἱερὸν μαρτύριον τοῦ ἁγίου Πνευματικοῦ πατρός των καὶ ξένοι καὶ ἀλλόφυλοι, ἔκθαμβοι πρὸ τοῦ μεγαλείου τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας, ἠναγκάσθησαν νὰ ἄρῳσι φωνὴν καὶ νὰ ἐπαινέσωσι καὶ ἐγκωμιάσωσι τὸν ἥρωα καὶ ἀποτίσωσι φόρον εὐλαβείας καὶ τιμῆς εἰς τὸν ἀληθὴ χριστιανὸν Ἱεράρχην.

Τῆς εὐλαβείας ἐκ τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τὸν φόρον πρὸς τὸν σεπτὸν τοῦτον ἐθνομάρτυρα καὶ ἱερομάρτυρα ἀποτίει ἀπὸ πενταετίας ἤδη κατ' ἔτος τὸ πανελλήνιον, ἀποδεικνύον ὅτι γνωρίζει νὰ γεραίρῃ τοὺς μεγάλους ἄνδρας καὶ νὰ παρέχῃ αὐτοῖς ἀξιομίμητον εἰς τὰς μελλούσας γενεὰς παράδειγμα. Καὶ ἡμεῖς δὲ σήμερον εὐπειθεῖς εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς διοργανώσεως τὴν ἱερὰν ταύτην τελετὴν Ἐπιτροπῆς πρὸς ἴδρυσιν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἀνδριάντος εἰς τὸν Ἱερομάρτυρα τοῦτον, συνήλθομεν ἵνα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας ἀφοῦ ὑπὲρ τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς δεηθῶμεν, νὰ πληρώσωμεν τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν, νὰ μελετήσωμεν

τοῦ ἐξυμνουμένου ἀνδρὸς τὰ μεγαλουργήματα καὶ ἐγείρωμεν πνευματικὴν στήλην μετ' ἀνεξιτήλου ἐπιγραφῆς, σημαινούσης καὶ ἐξιστορούσης τὴν ἐν τῷ μέσω ἡμῶν εὐεργετικωτάτην αὐτοῦ ἀναστροφὴν καὶ δρᾶσιν καὶ σταδιοδρομίαν.

Διὰ τοιοῦτο ἔργον ἀνάλογος ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ὁ ἀγορητής, ἱκανὸς δηλονότι ἐκ τοῦ ἐνδόξου βίου καὶ τοῦ ἐνδοξοτέρου θανάτου τοῦ ἀειμνήστου νὰ ἀντλήσῃ παρηγορίαν καὶ παραμυθίαν, δι' ἧς νὰ πραῦνῃ κατὰ τὸ δυνατόν τὸ μέγεθος τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ὀδύνην καὶ τὸ ἄλγος, τὸ ὁποῖον συσφίγγει ἀπὸ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ἡμέρας τὴν καρδίαν παντὸς τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Δὲν ἐδίστασα παρακληθεῖς νὰ ἀναλάβω τὸ δύσκολον τοῦτο ἐγχείρημα, διότι ἔλαβον ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ κοινὸν πάντων ἡμῶν ἐνδιαφέρον καὶ ἡ συμπαθὴς τῶν παρεστώτων καρδιά θὰ ἀναπληρώσῃ τὸ ἐμὸν ὑστέρημα καὶ θὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀσθενείας τοῦ λόγου τούτου.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Δὲν στοχάζεται βεβαίως τοῦ ὀρθοῦ ἐκεῖνος, ὅστις φρονεῖ, ὅτι εἶναι βιώσιμα τα ἔθνη ἐκεῖνα καὶ οἱ λαοί, οἵτινες δὲν ἀναδίδουν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸ ὡς εὖφορος καὶ καλῶς καλλιεργημένος ἀγρός, σπαργῶσαν καὶ ὀλομανοῦσαν βλάστησιν καὶ δὲν παράγουσι καὶ ἀποδεικνύουσιν ὡς μεγάλους ἱστορικοὺς τῆς πορείας αὐτῶν σταθμοὺς υἱοὺς μεγαλοπράγμονας, ἡγήτορας σοφοὺς, ἀρχηγοὺς ἀτρομήτους καὶ μαχητὰς σθεναροὺς τῶν δικαίων καὶ πεπρωμένων αὐτῶν.

Τὸ ἱστορικῶς καὶ ἐκ τῆς πείρας τῶν αἰώνων μεμαρτυρημένον εἶναι, ὅτι προώρισται νὰ ζήσωσι, καὶ θὰ ζήσωσι, τὰ ἔθνη ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἡ πρὸς τὴν πάτριον θρησκείαν εὐσέβεια καὶ ἡ ἀνυπόκριτος καὶ πλήρης αὐταπαρνήσεως φιλογένεια εὐρίσκει ἀξίους ἐαυτῆς ἀντιπροσώπους, παρ' οἷς ἐνσαρκοῦνται αἱ ζωτικά αὗται καὶ τελεσιουργοὶ τῆς προόδου τῶν ἐθνῶν δυνάμεις. Τοιαύτην δέ ἀκριβῶς σήμερον εὐσεβείας καὶ φιλογενείας καὶ αὐταπαρνήσεως ἐπιτομήν ἅμα καὶ καὶ δόσιν μέλλομεν ἐξυμνοῦντες νὰ θαυμάσωμεν ἐν τῷ κατ' ἐξοχὴν μεγάλῳ τούτῳ καὶ ἐφαμίλλῳ τῶν ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων Ἱεράρχη.

Πίστις καὶ εὐσέβεια, φιλογένεια καὶ πατριωτισμὸς ἦσαν οἱ δύο πόλοι περὶ οὓς περιστράφη ὁ ἄξων τοῦ βίου καὶ δι' οὓς ἐδαπανήθησαν καὶ κατηναλώθησαν ὅλαι αἱ σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀειμνήστου Σμύρνης Χρυσοστόμου.

Πίστις καὶ εὐσέβεια, διότι ἐκ πιστῶν καὶ εὐσεβῶν γονέων γεννηθεὶς καὶ γαλουχηθεὶς παρ' αὐτῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου καὶ ἀφιερωθεὶς ὡς ἄλλος Σαμουήλ ἐκ βρέφους εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἤργησε νὰ δικαιώσῃ τὰς προσδοκίας τῶν τε ἐκθρεψάντων αὐτόν καὶ τῶν πνευματικῶν του ποδηγετῶν ἀπὸ τοῦ ἀειμνήστου αὐτοῦ Γέροντος καὶ προστάτου μέχρι τῶν μέχρι τοῦ νῦν εὐφημον διατηρούντων ἀνάμνησιν καθηγητῶν του ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς φυτωρίῳ.

Πίστις καὶ εὐσέβεια ἦσαν μετὰ ταῦτα ἀειλαμπεῖς λύχνοι, καθοδηγοῦντες τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐν τῷ ἀκανθώδει σταδίῳ τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας αὐτοῦ. Ἡ Μυτιλήνη καὶ ἡ Ἔφεσος, ἐπαρχίαι αἱ ὁποῖαι ηὐτύχησαν νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν Ἀρχιδιάκονον, εἶναι ἄψευδεῖς μάρτυρες τῶν εὐλαβῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων καὶ τῆς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ νεαροῦ τότε Λευΐτου. Τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, διοχετευόμενον διὰ τῆς ἡδυλάλου αὐτοῦ γλώσσης πρὸς τὰ διψῶντα πνευματικῶς πλήθη τῶν πιστῶν, ἡ ἀμείλικτος ἐναντίον τῶν ἀλλοδόξων καὶ προπαγανδιζόντων πολεμίων καταφορά, ἡ διὰ λόγου καὶ γραφίδος μετὰ τόσης ἐπιτυχίας καὶ ἀποτελεσματικότητος ἀσκηθεῖσα, ἡ μετὰ νεανικῆς ὁρμῆς καὶ ζέοντος ζήλου σύστασις καὶ διοργάνωσις Ἀδελφοτήτων καὶ Ὁργανώσεων θρησκευτικῶν, ἡ ἐν πάσιν ἐν γένει εὐσεβόφρων, ἐνεργεῖα τῆς ἐν ἧ ὑπηρετεῖ Μητροπόλεως, σπουδαία καὶ σημαντικωτάτη συμβολή του εἶναι μαρτύριον τρανὸν τῆς διαπύρου πίστεως καὶ τῆς ἀνυποκρίτου αὐτοῦ εὐσεβείας. Καὶ τὰς ἀρετὰς ταύτας εὔρε κατόπιν στάδιον εὐρύτατον νὰ ἀσκήσῃ ἐν τε τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅπου δεξιὰ ἦτο χεὶρ καὶ ἀναπόσπαστος συνεργάτης εὐσεβοῦς καὶ σεπτοῦ καὶ συνετοῦ Πατριάρχου, τοῦ ἀλήστου μνήμης Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄, καὶ ὅπου ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ δρᾶσις ἐσημείωσε σπουδαῖον καὶ βαρυσήμαντον σταθμὸν ἐν τῇ συγχρόνῳ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἱστορίᾳ καὶ μετέπειτα ἐν ταῖς λαχούσαις αὐτῷ ἐπαρχίαις τῆς Δράμας καὶ τῆς Σμύρνης. Καὶ τίς ἐξ ὑμῶν, τῶν ἐπιζώντων ἐκ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν ἐνθυμεῖται τὸν εὐσεβῆ

Ἱεράρχην, τὸν πραγματικῶς Χριστομίμητον, ἀλλὰ καὶ χρυσορρήμονα, τὴν ἀκένωτον πηγὴν κηρυγμάτων τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὸν διαμορφωτὴν τοῦ Κλήρου, τὸν ζηλωτὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ εὐπρεπείας, τὸν ἀμείλικτον τῶν δεισιδαιμονιῶν κολαστὴν καὶ διώκτην, τὸν ἱδρυτὴν Ἐκκλησιῶν, τὸν πρωτοστάτην ἐν πάσῃ θρησκευτικῇ κινήσει, τὸν παιδαγωγὸν τῆς νεολαίας, τὸν πνευματικὸν ἀφυπνιστὴν, τὸν ἀκοίμητον φρουρὸν καὶ ἀτρόμητον ἀγωνιστὴν ὑπὲρ τῆς πατρώας πίστεως καὶ εὐσεβείας; Ὡς Χριστομίμητος δὲ Ποιμενάρχης, μὴ περιορίζων τὴν εὐσέβειαν ἐν λόγοις καὶ διαθέσεσιν, ἀλλ' ἐπεκτείνων αὐτὴν καὶ ἐκδηλῶν δι' ἔργων ἀγάπης καὶ φιланθρωπίας, ἐψηλάφει εἰς ὅλα τὰ βάθη καὶ τὰ ἔγκατα τῆς πασχούσης κοινωνίας ἡμῶν, ἐζήτει ἐκεῖ καὶ ἀνεκάλυπτε τοὺς γυμνοὺς, ἀστέγους, τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς παραλύτους, τὰ ἔκθετα καὶ τὰ ὀρφανὰ, τοὺς γέροντας καὶ ἀπομάχους τοῦ βίου καὶ ὅλα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος καὶ κακοδαιμονίας τὰ ναυάγια, καὶ ἐκάλει πάντας τούτους εἰς ἀναψυχὴν καὶ ἐκάλει πάντας εἰς τὴν τράπεζαν τὴν δαψιλὴν τῆς ἀκενώτου αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ φιλαδελφίας. Ἀλλὰ τί πρῶτον καὶ τί ὕστατον νὰ καταλέξω; Ὁ χρόνος περιορισμένος καὶ βραχύς, ἡ ἱστορία τοῦ ἀνδρὸς μακρὰ καὶ βαρυσήμαντος, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγα μόνον ἄνθη ἐκ τοῦ θαλεροῦ καὶ εὐόσμου λειμῶνος τῶν κατορθωμάτων του πρὸς ὑμᾶς παρουσιάσας, περιορίζομαι νὰ εἶπω ὅτι ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος διὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ τὴν ἀληθῆ, τὴν εὐσέβειαν τὴν ἀνυπόκριτον καὶ τὴν Χριστομίμητον, δύναται παριστάμενος ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ

δικαιοκρίτου, νά καυχηθῇ τὴν δικαίαν καύχησιν καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ Γραφικόν : *«Διῆλθον ἐνώπιόν Σου, Κύριε, ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν εὐθύτητι καρδίας μετὰ Σοῦ»*.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, λέγει ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος τὰ βαρυσύμαντα ταῦτα : *«Εἴ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων»*.

Ὁ Κύριος κατὰ τὸν ἐπὶ γῆς βίον αὐτοῦ *«πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολλωλότα οἴκου Ἰσραὴλ»* μετὰ συμπαθείας καὶ στοργῆς ἰδιαιτέρας προσέβλεπε καὶ πικρῶς ἔκλαυσε, προβλέπων τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς Ἱερουσαλὴμ, θέαμα καὶ παριστῶν εἰς τὴν φαντασίαν Αὐτοῦ τὴν μέλλουσαν τραγικὴν αὐτῆς τύχην καὶ τὴν ὀλοσχερῇ καταστροφὴν. Καὶ διὰ τούτων πάντων καθαγιάζει ἡ ἀμώμητος ἡμῶν πίστις ἐν ἄλλο εὐγενὲς τῆς καρδίας αἶσθημα, μίαν ἄλλην ἐκδήλωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, τὴν φιλογένειαν καὶ τὸν πατριωτισμόν. Οὔτε ἄνθρωποι οὔτε Χριστιανοὶ δύνανται νὰ κληθῶσι καὶ ὀνομασθῶσιν ὅσοι παρά τῆς φύσεως τοὺς Νόμους καὶ παρά τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς καρδίας προσπαθοῦσιν αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς νὰ καταπνίξωσι καὶ παρά τοῖς ἄλλοις νὰ ἀφανίσωσι τὸ εὐγενὲς τοῦτο αἶσθημα, τὸ ὁποῖον ἀνυψοῖ καὶ μεγαλύνει τὸν ἄνθρωπον καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἱκανὸν διὰ μεγάλα καὶ ἀξιοθαύμαστα ἔργα.

Τέλειος λοιπὸν Χριστιανὸς ὅπως ἦτον ὁ ἀείμνηστος, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ ἐκτάκτως ἀνεπτυγμένην καὶ τὴν ἀξιόζηλον ἀρετὴν τῆς φιλοπατρίας καὶ φιλογενείας.

Δὲν θὰ διηγηθῶ, οὐδὲ δυνατόν εἶναι, λεπτομερῇ ἐνταῦθα ἱστορίαν καὶ διὰ τοῦτο, ἐπιτροχάδην μόνον ἀναφέρων πράγματα καὶ γεγονότα, γνωστά ἄλλως εἰς πλείστους ἐξ ὑμῶν, θὰ σπεύσω νὰ παραστῶ εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ἀειμνήστου, ἀποτελούσας τὸ ἐπιστέγασμα καὶ τὴν κορωνίδα τοῦ ὅλου αὐτοῦ φιλογενοῦς καὶ πατριωτικοῦ ἔργου. Οὐδεμία ἐθνικὴ περιπέτεια καὶ συμφορὰ ἀφῆκεν αὐτὸν ἀδιάφορον. Τὰ αἰμοβόρα καὶ αἰμοδιψῆ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κρούμμου στίφη εἶχον ἐπιδράμει τὴν προσφιλῇ καὶ περιμάχητον Μακεδονικὴν γῆν καὶ μετέστρεφον πεποιθήσεις καὶ ἐτρομοκράτουν τοὺς πιστοὺς καὶ ἐξωλόθρευον τοὺς ἐπιμένοντας ἐν τῷ ἐθνισμῷ καὶ τῆς πατρίδος ταῖς παραδόσεσι, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν κατῴρθωσαν διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου ἐργαζόμενοι νὰ συμπήξωσιν ἐστίας κινημάτων καὶ νὰ πυκνώσωσι βαρβάρους φάλαγγας ἐχθρῶν ἀμειλίκτων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως. Διὰ τῆς διακρινούσης αὐτὸν ὁρμῆς καὶ τῆς ἀκαμάτου δραστηριότητος ἀναλαμβάνει ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος τὸν κατ' αὐτῶν ἀγῶνα. Ἡ μάχαιρα τοῦ πνεύματος ἠκονίσθη, ἡ περικεφαλαία τοῦ σωτηρίου καὶ ὁ θώραξ τῆς πίστεως ἐχρησιμοποιήθησαν, τὸ ἐθνικὸν κήρυγμα διάτορον ἐκηρύχθη καὶ ἠκούσθη, ἡ ἐν παντί σταδίῳ ἐθνικῆς ἐργασίας καὶ δράσεως ἐπιτυχὴς ἐνέργεια ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν.

Σχολεῖα καλλιμάρμαρα ἠγέρθησαν, φλογεροὶ τῆς πίστεως ἔθναπόστολοι ἄνα τὴν ἐπαρχίαν διεσκορπίσθησαν, οἰκοτροφεῖα ἰδρύθησαν, ὀρφανὰ τῶν πεσόντων ἐπροστατεύθησαν, φιλομαθεῖς μαθηταὶ ὑπεστηρίχθησαν, ἡ πρὸς τὴν γυμναστικὴν καὶ τὰς ἀσκήσεις εὐγενὴς ἄμιλλα ἀνεπτύχθη, ἀγῶνες διωργανώθησαν, ἀναγνωστήρια κατηρτίσθησαν καὶ ἐν γένει οὐδὲν παρελείφθη ἐξ ὧν ἐθεωροῦντο συντελεστικὰ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ ἀναζωογόνησιν τῶν τόσων ἀπηνῶς δοκιμασθέντων Μακεδόνων. Καὶ ταῦτα πάντα συνετελέσθησαν οὐχὶ ἄνευ κόπων καὶ μόχθων νυχθημερόν καὶ θυσιῶν σπουδαιοτάτων. Ἡ ἀμάθεια καὶ ὁ φθόνος ἡ κακία καὶ ἡ δυστροπία, ὁ φόβος καὶ ἡ κακῶς ἐννοουμένη περίσκεψις, πολλάκις συνώμνυον κατὰ τοῦ κρατεροῦ ἀγωνιστοῦ καὶ πικραὶ ἡμέραι καὶ ὀδύνη πολλαὶ ἦσαν ὁ κλῆρος καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν τόσων αὐτοῦ πόνων καὶ τῆς τόσης δραστηριότητος. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ ἐχθροὶ δὲν ἔμειναν ἀδρανεῖς. Ὅτι μέσον ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ἐχθρικὴ καὶ κακοῦργος διάνοια, πρὸς ἀνακοπὴν ἢ ἀνατροπὴν τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου, ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν. Συκοφανταίαι παρὰ τοῖς κρατοῦσι, δολοπλοκίαι σατανικώταται, ἀπόπειραι δολοφονικαὶ καὶ τέλος ἐξορίαι καὶ ἀπομακρύνσεις ἀπὸ τοῦ ποιμνίου, ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ συνεκλόνησαν πάντα ταῦτα ὅχι μόνον τὸν στενὸν κύκλον τῶν πνευματικῶν τοῦ ἀειμνήστου τέκνων, ἀλλὰ καὶ τὸ πανελλήνιον σύμπαν. Ὁ σπόρος ὅμως εἶχε ριφθῇ δαψιλῶς, τὸ δένδρον ἠΰξανε καὶ ὑψοῦτο καὶ μίαν ἡμέραν, εὐλογηθεῖσαν παρὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὴν ἀμφιλαφεὴ ἦλθε καὶ ἐκάθησε κατάκοπος ἡ

ἐλευθερία καὶ ἔκτοτε μονίμως κατοικεῖ παρ ἡμῖν ἐν πνευματικῷ Μεγάρῳ, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρον οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ αἵματα τῶν νεωτέρων Μαραθωνομάχων καὶ Σαλαμινομάχων.

Ἀλλ' ἱεραπόστολος, προορισθεὶς ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, νὰ εὐρίσκεται πάντοτε ἐν τῷ σταδίῳ καὶ νὰ ἀγωνίζεται καὶ πολεμῇ δὲν εὐτυχεῖ νὰ χαιρετίσῃ καὶ εὐλογήσῃ ἐλευθέραν τὴν γῆν τῶν μόχθων καὶ τῶν κόπων του. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἡ ἐκκλησία ἐμπιστεύεται αὐτῷ διακονίαν ἐπίσης μεγάλην καὶ ὑψηλὴν καὶ πλήρη εὐθυνῶν ἐν τῇ πρωτευσούσῃ Ἰωνικῇ πόλει τῆς Σμύρνης, ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ τοῦ σώματος τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ τίς δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἄθλον τοῦτον, ἵνα, ἐντὸς ὀλιγίστων λεπτῶν, ὅσα ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσίν μας σήμερον, περιγράψῃ καὶ ἐξιστορήσῃ τὴν ὅλην φιλογενῇ καὶ πατριωτικῇ αὐτοῦ δρᾷσιν ἐν τῇ πολυποθήτῳ καὶ πολυδακρύτῳ πόλει καὶ ἐπαρχίᾳ ἐκείνῃ; Ὡς ἄλλος τοῦ Κυρίου Πρόδρομος, γενόμενος αὐτὸς πρόδρομος τῆς μελλούσης ἀπελευθερώσεως τῶν Ἑλληνικωτάτων τούτων χωρῶν, δὲν παρέλειψεν εὐκαιρίαν, δὲν ἐφείσθη κόπων καὶ ιδρώτων, δὲν περιώρισε τὴν ἀκτῖνα τῆς δράσεώς του, ἀλλὰ ἐδημιούργησεν ἱστορίαν περὶ τὸ ὄνομά του, συνέδεσεν αὐτὸ ἀναποσπάστως πρὸς τὴν ἐθνικὴν κατὰ τὰ πολυστένακτα ἐκεῖνα μέρη ἱστορίαν καὶ τέλος ἐπεσφράγισε τὸ πολύτιμον τοῦτο βιβλίον καὶ τὰς βαρυσημάντους αὐτοῦ σελίδας διὰ τοῦ τιμίου αὐτοῦ αἵματος.

Ὅσοι κατηφεῖς σήμερον καὶ περίλυποι τελοῦμεν τὴν ἱερὰν ταύτην τελετὴν, ὅσοι μακαρίζομεν ὀλοψύχως τὴν τιμίαν μνήμην τοιοῦτου ἥρωος καὶ μάρτυρος, ὅλοι γνωρίζομεν καλῶς καὶ ἔχομεν παρακολουθήσει ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς καλλινίκους ἀγῶνας καὶ τὰ τίμια παλαίσματα τοῦ ὑμνουμένου σήμερον Ἱεράρχου

·

Ἐν τῷ βάθει δὲ τῶν καρδιῶν ἡμῶν, συνυφασμένην μετὰ τῆς θλίψεως καὶ τῆς ὀδύνης ἡμῶν, αἰσθανόμεθα καὶ ὑπερηφάνειαν ἐθνικὴν, διότι βλέπομεν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπανερχομένους τοὺς εὐκλεεῖς χρόνους καὶ τὰς ἐνδόξους ἡμέρας τοῦ Γένους ἡμῶν. Ὁ κόκκος τοῦ σίτου ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν καὶ ριζοῦται καὶ βλαστάνει καὶ ὡς καλοὶ γεωργοὶ ἀναμένομεν οἱ ἀποτελοῦντες τὸ μεγαλεπήβολον τοῦτο ἔθνος τὴν συγκομιδὴν καὶ τὸν θερισμόν. Ἐχομεν νὰ ἐπιδείξωμεν εἰς τῶν λαῶν τὰ ὅμματα, ὅτι ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ, ἡ μεγαλοφροσύνη, ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ αὐταπάρνησις, ἅτινα ἦσαν ποτὲ ὁ ἀποκλειστικὸς τοῦ Γένους ἡμῶν κλῆρος καὶ τὸ τιμαλφέστατον καὶ τὸ μᾶλλον περιζήτητον δι' αὐτὸ προνόμιον καὶ κλέος, ἀναφαίνονται καὶ ἀναβιοῦσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τόσων δεινῶν καὶ τῶν συμφορῶν μας. Εὐλογημένον καὶ δεδοξασμένον ἔστω τῆς θείας Προνοίας τὸ ὄνομα, ἥτις ἀνεγείρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ἄνδρας τοσοῦτον ἐπιφανεῖς ὡς ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος, οἵτινες ἀπὸ τοῦ βίου, ἀπὸ τῶν διαθέσεων καὶ τῶν ἔργων ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς τελευτῆς των, ἀναγκάζουσιν εἰς θαυμασμόν καὶ αὐτοὺς τοὺς μᾶλλον ἀδιαφόρους πρὸς τὰ ἡμέτερα διακειμένους, καὶ ἀποδεικνύεται οὕτως

ὅτι ἐν τῷ ἔθνει τούτῳ, παρ' ὅλας τὰς καταλαβούσας αὐτὸ συμφοράς, δὲν ἐξέλιπον αἱ μεγάλαι καὶ εὐγενεῖς φυσιογνωμίαι, αἵτινες εἶναι τὸ καύχημα τῶν λαῶν καὶ τὸ εὐγενεστέρον κόσμημα τῆς ἱστορικῆς ἐθνικῆς ἡμῶν πινακοθήκης καὶ ὑπὲρ ὧν δικαίως ἐπιτροπαὶ συγκροτοῦνται ἵνα δι' ἀγαλμάτων καὶ ἀνδριάντων καὶ μνημείων διαιωνίσωσι τὴν μνήμην αὐτῶν.

Διὰ ταῦτα καὶ νῦν, σεβάσμιε Πάτερ καὶ Δέσποτα, πάλλουσαν ἐξ ἀπεριγράπτου θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης αἱ καρδίαι ἀπάντων τῶν τε πρώτων καὶ τῶν δευτέρων πνευματικῶν Σου τέκνων, διὰ τὸ πολυῦμνητόν Σου ὄνομα καὶ τὰ βάθη αὐτῶν μεταβάλλονται εἰς ἱεροὺς βωμούς, ἐφ' ὧν νυχθημερόν θά καίηται ὑπεράφθονος ὁ λιβανωτὸς τῆς κοινῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης καὶ θὰ κατευθύνηται πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐωδέστατον τὸ θυμίαμα τῶν προσευχῶν ἡμῶν καὶ τῶν δεήσεων.

Δέξαι, ὦ ἱερὰ καὶ ἀγία τοῦ Χρυσοστόμου ψυχὴ, τὸν πάνδημον τοῦτον θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τὴν συγκλονοῦσαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ ἔθνος ὁλόκληρον, ἐν τῷ ὁποίῳ δὲν ἔμεινε διὰ τὸ μαρτύριόν Σου καρδία ἀσυγκίνητος καὶ ὀφθαλμὸς ἀδάκρυτος, ὡς ἐλάχιστον ἐφύμνιον τοῦ ἱεροῦ φόρου, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, ἧς ὀφειλέτας εἰς τὴν ἀγήρω σου μνήμην διακηρύττομεν ἡμᾶς αὐτοὺς σήμερον. Τὸ πένθος τοῦτο ἐνὸς ὁλοκλήρου ἔθνους καὶ τὰ σιγηλὰ τῶν τέκνων Σου δάκρυα καὶ οἱ εὐγνώμονες στεναγμοὶ τῶν διατηρούντων ἄληστον τὴν μακαρίαν Σου μνήμην, ἀποτελοῦσι τὸν

ὡραιότερον πανηγυρικὸν ὕμνον, ὅστις ἐψάλη ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ
θνητὸν καὶ τὸν πολυτιμότατον στέφανον, ὅστις ἐκόσμησέ ποτε
Ἱεράρχην καὶ Πνευματικὸν Πατέρα.

Χρυσόστομε Ἱερομάρτυς καὶ Ἐθνομάρτυς: Ἐπαρσον τὰς ἀγίας
Σου ἀρχιερατικὰς χεῖρας καὶ ἱκέτευσον τὸν Κύριον, ὅπως ποιήσῃ
λύτρωσιν τῷ λαῷ καὶ ἐξαλείψῃ πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
ἡμῶν. Ἀ μ ή ν.

Ἐν Καβάλα, ἔτει 1926

† Ὁ Φιλίππων- Νεαπόλεως ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ»,

Μετά πατρικῶν εὐχῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ

